

MERKEZDEN HABERLER

PAKİSTANLI BİLİM ADAMLARIYLA YAPILAN BİR ÇALIŞMA

Türk ve Pakistan Heyetleri 16, 17, Ağustos 1988 günlerinde Atatürk Kültür Merkezi Binasında toplanarak "Hijra Council"ın 100 İslâmî Temel Eser konusuna ilişkin olarak çalışmalar yapmış ve meseleleri tartışmıştır. Bu çalışmalar ve tartışmalar Pakistan Heyetinin isteği üzerine 18 Ağustos Cuma günü yapılan Konya ve Mevlana Müzesinin ziyareti ve Yazma Kütüphanelerindeki incelemeler sırasında da sürdürülmüştür.

Pakistan ve Türk Heyetleri birarada.

Oturanlar : (Sağdan sola) Raziuddin Siddiqui, Aydın Sayılı, Hakim Mohammed Said, Galal Shawki.

Ayaktakiler : (Soldan Sağa) Necati Öner, Z. H. Shuja, Müjgân Cunbur, Hüseyin Yurdaydın, Mehmet Hatipoğlu, N.A. Baloch, Esin Kâhya, Mübahat Türker-Küyel, Melek Dosay, Sema Gider.

Pakistan Heyeti şu kişilerden oluşmakta idi :

- Dr. N.A. Baloch : Advisor, Proje Yürütücüsü, National Hijra Council, 20, Masjid Road, F-6/4 Islamabad.
- Dr. M. Raziuddin Siddiqui : Chairman, Commission on Islamic Education, Islamabad.
- Hakim Muhammad Said : President, Hamdard Foundation of Pakistan, Hamdard Centre, Karachi.
- Dr. M. Yakup Mughal : Director, Pakistan Studies Centre, University of Sind, Jamshora, Sind.
- Prof. Dr. Galal Shawki : Proje Yürütücüsü Yardımcısı, 143 El Tahrir Str. (Flat No. 210) Dokki, Cairo.
- Mr. Z.H. Shuja : Section Officer 1000, National Hijra Council 20, Masjid Road F-6/4 Islamabad.

Türk Heyeti şu kişilerden oluşmakta idi :

- Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı : Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanı.
- Prof. Dr. Sevim Tekeli : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü Başkanı, Merkezimiz asil üyesi.
- Dr. Müjgân Cunbur : Yazmalar Uzmanı, Millî Kütüphane Eski Genel Müdürü, Merkezimiz asil üyesi.
- Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü, Felsefe Tarihi Anabilim Dalı Başkanı, Merkezimiz asil üyesi.
- Prof. DR. Esin Kâhya : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü, Bilim Tarihi Anabilim Dalı Başkanı.

- Prof. Dr. Hüseyin Yurdaydın : Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
İslâm Medeniyeti ve Sosyal Bilimler
Bölüm Başkanı.
- Prof. Dr. Mehmet Hatipoğlu : Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Hadîs Anabilim Dalı öğretim üyesi.
- Dr. Melek Dosay :Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü araştırma görevlisi.

Amaç :

Dost ve kardeş Pakistan'ın "Hijra Council", tarafından 1980'lerde tasarlanıp giderek yürütülmeye başlanmış olan bu oniki grupluk 100 ciltlik İslâmî temel eserler ve dünya kültürüne katkıları projesinin amacı yeni yetişen nesillere İslâm büyüklerini tanıtmaktır. Bu projenin gerçekleştirilmesi sadece Pakistan ve Türkiye meselesi değildir. Bu projedeki 100 ciltlik eseri ihtiva eden liste, Pakistan Cumhurbaşkanlığına tasvip edilmiş olduğu için, hemen nihai bir liste sayılmakta ise de, eleştiriye ve ilâvelere salt olarak açık bir listedir; bu itibarla toplantımızda bu listeye katkılar yapılabileceğine karar verilmiştir.

Türk Heyeti üyeleri tartışmalar sırasında, ilgilendikleri ve kendilerini yetkili hissettikleri her bir madde hakkında görüşlerini belirtmiştir. Sonuçta, bu arada, İslâm Kültürünün en parlak devrine Türklerin hiç şüphesiz olarak yapmış oldukları çok değerli ve dünya literatüründe genellikle ihmal edilen katkılarının bir kısmı söz konusu bu listede konu kapsamının elverdiği ölçüde dile getirilmiştir ve proje böylece daha objektif ve bilimsel bir taban üzerine oturtulmuştur. Pakistan'ın bu konudaki tarafsız tutumunun bizim açımızdan taşıdığı değeri burada vurgulamak tamamen yerinde olur.

Oniki gruba ayrılmış olan bu 100 ciltlik projenin yürütülmesi için kurulacak çeşitli komisyonlara ve Uluslararası Danışma Kurulu'na (Advisory Council), bu toplantıda Türk Heyetinin aday olduğu kabul edilmiştir. Yine, toplantıda oniki grubun her biri yada birkaçı için birer komite ve ayrıca bu komitelerin dışında çalışacak genel bir komite önerisi de kabul görmüştür.

Türk Heyetince teklif edilmiş ve Pakistan Heyetince de listeye alınması benimsenmiş olan kitaplar şunlardır :

- 1 – Uluğ Bey Zîc'i.
- 2 – Nasîruddîn Tûsî'nin Öklid Postülalarının eleştirisi.
- 3 – Kadızâde-i Rûmî : Eşkâlu't-Te'sîs Risalesi.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Melek Dosay'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 4 – Ömer Hayyam : Cebir.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Melek Dosay'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 5 – Kerecî : El Kitâbu'l-fahrî Fî'l-Cebr ve'l-Mukabele.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Melek Dosay'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 6 – Kerecî : İlelu'l-Hisâb. (Bu eserin yayına hazırlanması işinin Melek Dosay'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 7 – Ebû Kâmil Şucâ : Kitâbu'l-Cebr ve'l-Mukabele.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Melek Dosay'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 8 – İbn-i Sînâ : Kitâbu'ş-Şifa.
(Bu eserin yayınlanması işinin Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel tarafından planlanması prensip olarak kabul edilmiştir.)
- 9 – Fârâbî : Kitâb el-Mûsikî el Kebir.
- 10 – Fârâbî : Kitâbu Felsefeti Aristû.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel'e verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 11 – Fârâbî : Kitâbu Felsefeti Eflatûn.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel'e verilmesi kararlaştırılmıştır.)
- 12 – El Kindî : Felsefetu'l-ûlâ.
(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel'e verilmesi kararlaştırılmıştır.)

13 – Pîrî Reis : Kitâb-ı Bahriye.

(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Hüseyin Yurdaydın'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)

14 – Seydî Ali Reis : Mir'ât-i Memâlik.

(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Hüseyin Yurdaydın'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)

15 – Matrakçı Nasuh : Beyan-ı Menâzil-î Sefer-i İrakeyn-i Sultan Süleyman Han.

(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Hüseyin Yurdaydın'a verilmesi kararlaştırılmıştır.)

16 – İtâkî : Teşrihu'l Ebdân.

(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Esin Kâhya'ya verilmesi kararlaştırılmıştır.) (İbn-î Nefis'in Teşrîh'ine ek).

17 – İbn-i Sînâ : El İksîr.

(Bu eserin yayına hazırlanması işinin Prof. Dr. Esin Kâhya'ya verilmesi kararlaştırılmıştır.) (Râzî'nin Sırru l-Esrâr'ına ek)

18 – Âmilî : Rasathane Aletleri ve ayrıca, bir usturlâb Risalesi.

(Listedeki 74 numaralı Alât-ı Rasad cildine Prof. Dr. Sevim Tekeli tarafından eklenecek.)

19 – Takiyuddîn'in Mekanik Saatler Hakkında Risalesi.

(Listedeki 74 numaralı Alât-ı Rasad cildine Prof. Dr. Sevim Tekeli tarafından eklenecek.)

Şu iki kitabın listeden çıkarılması teklif edilmiştir :

1 – Miskeveyh : Tehzib al Alhâk.

2 – Sâ'îd el Endülüsi : Tabakâtu'l Umem.

Listeye eklenmiş olup, heyet toplantısına katılmış olan arkadaşlarımız tarafından üstlenilmiş olan bu eserler değişik hacimde eserler olmaktan başka, bazılarının İngilizce çevirilerinin hemen hemen hazır durumda ol-

masına karşılık, bazılarının hazırlanması çok daha büyük emekler harcanmasını gerektirecektir.

Pakistan Heyetine Konya Yazma Kütüphaneleri gezdirildiğinde Heyet yazmalarımızın zenginliğine hayran kalmıştır. Özellikle, üzerinde Sa‘detin Konevî’nin temlik kaydı bulunan ve Beyrûnî’nin Gazneli Mahmud’un oğlu Mes‘ûd adına kaleme almış olduğu ün!ü astronomi kitabı olan El Kanûn el Mes‘ûdî’nin yazma nüshasını gördüğünde Hakim Mohammed Said çok etkilenmiştir. Pakistan heyetinden bu aynı zatın, sahibi bulunduğu Hemderd Müessesesinin Kütüphanesini Türkiye’den 10000 ciltlik Türkçe basılmış escr satın olarak zenginleştirmeye karar vermiş olması da ilgi çekicidir.

Pakistan Heyeti Ankara’ya 15 Ağustos günü erken saatlerde ulaşmış olduğundan kendilerine o gün bir öğle yemeği ikram edilmiş ve Anıtka-bir’e daha önce yazdıkları bir mektupla dile getirilmiş olan arzuları uyarınca, bir ziyaret tertiplenmiştir.

Pakistanla yapılan bu ortak çalışma raporu Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel ve Sema Gider tarafından hazırlanmıştır.

YURTDIŞI GÖREVLENDİRİLMELER

“Union Européenne d’Arabisants et d’Islamisants” ın 14. Milletlerarası Kongresi, 29 Ağ. -3 Ey. 1988 tarihlerinde Budapeşte’de toplanmıştır. Bu Kongrede, Türkiye, Atatürk Kültür Merkezince, aslî üyelerimizden Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel ile temsil edilmiştir. Üyemiz “İbn Sînâ’nın Felsefesi ve Ahlâkı” adlı Fransızca bir tebliğ sunmuş, ayrıca, Macar Radyosu-Türkçe Yayınlar Şubesi kendisi ile bu kongrenin kültürel anlamı ve önemi hakkında bir mülâkat yapmıştır.